

SALON KISKON AHDISTONJÄRVEN HIEKKARANNAN TILAN RANTA-ASEMAKAAVA ALUEEN LUONTO-ARVOJEN PERUSSELVITYS 2022

Rantaa reunustaa kapea järviruokoreunus

Sisältö

1. Johdanto	3
2. Aineisto ja menetelmät	3
3. Tulokset	4
3.1 Alueen yleiskuvaus, kasvillisuus ja luontotyytit	4
3.2 Liito-oravaselvitys.....	5
3.2.1 Johdanto	5
3.2.2 Käytetty menetelmä	5
3.2.3 Tulokset	6
3.3 Pesimälinnustonselvitys.....	6
3.3.1 Alueella pesivät /havaitut Lintudirektiivin (Council Directive 79/409/ETY) liitteen I pesimälajit	6
3.3.2 Alueella pesivät /esiintyvät kansallisessa uhanalaisluokituksessa (Hyvärinen ym. 2019) mainitut lintulajit.....	6
3.4 Viitasammakkonselvitys	7
3.4.1 Aineisto ja menetelmät	7
3.4.2 Tulokset	7
5. Yhteenveto	7
6. Lähteet ja kirjallisuus.....	8
7. Liitteet.....	10

1. Johdanto

Jaakko Junnila tilasi keväällä 2022 Suomen Luontotieto Oy:ltä Salon Kiskon Ahdistonjärven rannalla sijaitsevan Hiekkaranta (734-770-2-28) nimisen tilan luontoarvojen perusselvityksen. Alueelle on tarkoitettu kaksi uutta rakennuspaikkaa sekä saunan paikka. Selvitys liittyy hankkeen ympäristösuunnitteluun ja ympäristövaikutuksiin liittyviin perusselvityksiin. Tehtävän yhteyshenkilönä on tilaajan puolella toiminut Jaakko Junnila ja Suomen Luontotieto Oy:ssä Jyrki Matikainen.

2. Aineisto ja menetelmät

Tutkimusalueelta (karttaliite 1) selvitettiin Luonnonsuojelulain tarkoittamat suojeltavat luontotyypit (Luonnonsuojelulaki 1996/1096, 29§), Metsälain tarkoittamat erityisen tärkeät elinympäristöt (1996/1093, 10§) ja Vesilain (Vesilaki 587/2011) suojelemat pienvesikohteet, kuten lähteet ja purot. Selvitys sisälsi myös uhanalaisia tai silmälläpidettäviä luontotyyppisiä (Kontula ym, 2018) koskevan tarkastelun. Inventointi toteutettiin Luonnonsuojelulain luontotyyppien inventointiohjeen (Pääkkönen 2000) mukaisesti. Tarkempi selvitys kohdennettiin suunnitelluille rakennuspaikoille ja näiltä kohteilta tehtiin tarkempi kasvillisuuden kuvaus.

Alueelle tehtiin kolme maastokäyntiä, joista ensimmäinen tehtiin 9.5.2022. Tässä yhteydessä tehtiin viitasammakko- ja liito-oravaselvitys sekä pesimälinnustonselvityksen ensimmäinen laskentakierros. Alueella käytiin seuraavan kerran 12.6.2022, jolloin tehtiin linnustonselvityksen toinen kierros. Luontotyyppiselvitys, jonka yhteydessä etsittiin myös uhanalaisia putkilokasvilajeja, tehtiin 11.8.2022.

Selvityksen maastotöistä vastasi FM, biologi Jyrki Matikainen Suomen Luontotieto Oy:stä. Raportin taittoi Eija Rauhala. Selvityksessä käytetyn karttamateriaalin luovutti tilaaja käyttöömmme. Ennen maastoinventointia selvitettiin onko alueilta olemassa aiemmin julkaistua luontotietoa. Alueelta ei ole julkaistuja luontotietoja, mutta aluetta on saatettu tutkia myös laajempien selvitysten yhteydessä. Laji.fi tietokannassa ei alueelta ole julkaistuja havaintoja.

Yleiskuva alueen keskiosasta, jossa on laaja sananjalkakasvusto

3. Tulokset

3.1 Alueen yleiskuvaus, kasvillisuus ja luontotyypit

Koko tutkimusalue on hoidettua talousmetsää tai rakennusten hoidettua pihapiiriä. Puusto alueella on nuorta tai keski-ikäistä ja alue on pääosin sekametsää. Puusto koostuu männyistä (*Pinus sylvestris*), kuusista (*Picea abies*), rauduskoivuista (*Betula pendula*) ja paikoin rannan tuntumassa myös niukkana kasvavasta harmaalepystä (*Alnus incana*). Metsätyyppi on alueella valtaosin mustikkatyyppin tuoretta kangasta ja aluskasvillisuuden valtalajiston muodostavat mustikka (*Vaccinium myrtillus*), puolukka (*Vaccinium vitis-idaea*), metsälauha (*Deschampsia flexuosa*) ja paikoin myös metsäkastikka (*Calamagrostis arundinacea*). Alueen keskivaiheilla lähellä vanhaa rakennusta on hieman laajempi sananjalkakasvusto (*Pteridium aquilinum*). Suunnitellut rakennuspaikat sijoittuvat loivan rinteeseen alapuolelle. Rinnettä halkoo koko matkan tie, joka kulkee nykyisille rannassa sijaitseville rakennuksille. Rinteeseen yläosa on paikoin hieman karumpaa puolukkatyyppin kangasta ja täällä aluskasvillisuuden valtalajiston muodostavat puolukka, kanerva (*Calluna vulgaris*) ja metsälauha. Alueen on pieni, pääosin maanostosten peittämä kallio, jossa kasvaa heikkokuntoisia katajia (*Juniperus communis*) pensaskeroksessa. Kallion eteläreunalla on pieni kivikkoalvejuurikasvusto (*Dryopteris filix-mas*). Koko aluetta on siistitty ja lahopuuta on alueella niukasti.

Alueen pohjoisosassa pellon ja järven väliin jää hyvin kapea lehtipuuvaltainen reunus. Puusto koostuu raudus- ja hieskoivuista (*Betula pubescens*) ja muutamista raidoista (*Salix caprea*). Pensaskeroksessa esiintyy paikoin kiilto ja tuhkapajua (*Salix phylicifolia* ja *S. cinerea*). Aluskasvillisuus on paikoin hieman rehevempää ja heinävaltaista. Muutamien kohdoin mesiangervo (*Filipendula ulmaria*) kasvaa valtalajina. Alueella on jonkin verran lahoavaa, pientä lehtipuuta.

Valtaosa alueesta on mustikkatyyppin kangasta

Rantaviiva on suunniteltujen rakennuspaikkojen alueella kapea ja metsä rajautuu lähes koko matkalta suoraan ruovikkovyöhykkeeseen (*Phragmites australis*). Rantaa reunustava ruovikko on leveimmillään noin 10 metrin levyinen ja selvärajainen. Ruovikon seassa kasvaa muutamien kohdin järvikortetta (*Equisetum fluviatile*) ja aivan rannan tuntumassa myös viiltosaraa (*Carex acuta*). Kelluslehtisistä paikalla kasvaa ulpukkaa (*Nuphar lutea*) ja uistinvitaa (*Potamogeton natans*).

3.2 Liito-oravaselvitys

3.2.1 Johdanto

Liito-orava (*Pteromys volans*) kuuluu EU:n Luontodirektiivin liitteen IV lajeihin ja on siten erityisesti suojeltu laji koko EU:n alueella. Kansallisessa uhanalaisluokituksessa (Hyvärinen ym 2019) laji kuuluu luokkaan vaarantuneet (VU). Suomen liito-oravapopulaation kokoa on vaikea tarkasti selvittää, mutta seurantatutkimusten perusteella laji näyttää taantuneen viimeisen vuosikymmenen aikana jopa 30 %. Liito-oravan suojelustatus on vahva, sillä Luontodirektiivin 12 artiklan I kohta edellyttää, että lajin lisääntymis- tai levähdyspaikkoja ei hävitetä eikä heikennetä. Alueellinen ympäristökeskus voi kuitenkin myöntää poikkeusluvan, mikäli lajin suojelutaso säilyy suotuisana.

3.2.2 Käytetty menetelmä

Tutkimusalueella tehty liito-oravaselvitys toteutettiin jätöshavainnointimenetelmää käyttäen. Inventoinnissa liito-oravan keltaisia jätöksiä haettiin lajin mahdollisten oleskelu- ja ruokailupuiden tyviltä ja oksien alta 10.5.2022. Samalla alueelta haettiin mahdollisia pesä- ja päivälepokoloja. Alueelta tutkittiin kaikkien suurikokoisempien puiden tyvet liito-oravan jätösten löytämiseksi. Talvijätösten lisäksi inventointialueelta haettiin liito-oravan jättämiä virtsamerkkejä, jotka värjäävät erityisesti haapojen epifyttisammaleet keltaisiksi ja tuoksuvat voimakkaasti läheltä nuuhkaistessa. Lisäksi alueelta etsittiin liito-oravan jättämiä syönnöksiä ja muita ruokailujälkiä.

Yleiskuva rinnealueen yläosasta

3.2.3 Tulokset

Alueelta ei löytynyt merkkejä liito-oravan esiintymisestä, eikä alueella ole lajille optimaalista elinympäristöä. Ranta-alueelle suunniteltu rakentaminen ei estä mahdollisesti läpikulkevien liito-oravien liikkumista metsäkuvioista toiseen.

3.3 Pesimälinnustoseselvitys

Alueelle tehtiin kartoituslaskentamenetelmään perustuva pesimälinnustoseselvitys. Alueelle tehtiin laskentakierros 9.5. ja 12.6.2022. ja alueelta inventoitiin Lintudirektiivin liitteen I pesimälajit sekä kansallisessa uhanalaisluokituksessa (Hyvärinen ym. 2019) mainitut lintulajit. Peruslajistoa ei selvityksessä laskettu.

3.3.1 Alueella pesivät /havaitut Lintudirektiivin (Council Directive 79/409/ETY) liitteen I pesimälajit

Alueella ei havaittu Lintudirektiivin liitteen I pesimälajeja

3.3.2 Alueella pesivät /esiintyvät kansallisessa uhanalaisluokituksessa (Hyvärinen ym. 2019) mainitut lintulajit

Västäräkki (Motacilla alba) 1 pari

Järven ranta-alueella lähellä eteläisintä rakennusta havaittiin kesäkuun käynnillä västäräkki, jonka käyttäytyminen viittasi siihen, että laji pesii jossain lähialueella (mahdollisesti saunarakennuksessa). Uudessa uhanalaisluokituksessa laji on luokiteltu silmälläpidettäviin (NT) lintulajeihin, mutta laji on edelleen yleinen pesimälintu koko Suomen alueella.

Pensaskerttu (Sylvia communis) 1 pari

Järven ja pellon välisellä kapealla lehtipuureunuksella havaittiin laulava pensaskerttu kesäkuun käynnillä. Laji on luokiteltu silmälläpidettäviin (NT) lintulajeihin.

Pensaskerttu pesii alueella

3.4 Viitasammakkoselvitys

Viitasammakko on rauhoitettu ja luontodirektiivin liitteen IV (a) lajina sen lisääntymispaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty.

(Luontodirektiivin IV-liite: yhteisön tärkeinä pitämät eläin- ja kasvilajit, jotka edellyttävät tiukkaa suojelua. Lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä.)

Laji ei Suomessa kuitenkaan ole uhanalainen, vaikkakin erityisesti monet pienten kosteikoiden esiintymät ovat hävinneet mm. rakentamisen ja metsäojitusten vuoksi. Varsinais-Suomen alueella laji on melko tavallinen rehevillä lintuvesillä ja kalattomilla lammikoilla.

3.4.1 Aineisto ja menetelmät

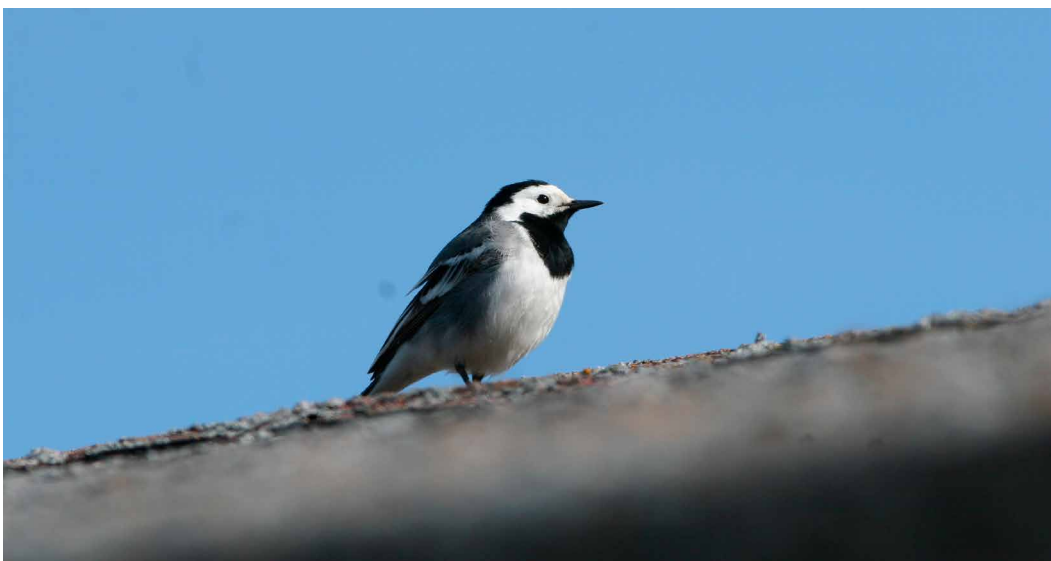
Alueen viitasammakoita havainnoitiin kuuntelemalla mahdollisia kutuääniä ja etsimällä rantavedestä pohjaan vajonnutta viitasammakon kutua. Maastoseelvitys tehtiin 9.5.2022. Inventointiaikana alkuillasta tuuli oli heikkoa ja lämpötila noin +10.

3.4.2 Tulokset

Tutkimusalueella ei havaittu kutevia viitasammakoita tai niiden kutua. Alueella ei ole lajille optimaalista kutuympäristöä, koska alueella ole rantaluhtaa tai vedestä irti kuroutuneita suojaisia lampareita. Viitasammakko kutee vain harvoin paikkoihin, jossa kuoriutuvat nuijapäät ovat alttiita kalojen saalistukselle. Maastoselevitysten aikana ei alueella havaittu sammakoita eikä matelijoita.

5. Yhteenveto

Tutkimusalueella ei ole Luonnonsuojelulain 29§ mukaisia suojeltavia luontotyypppejä, eikä Metsälain 10 § tarkoittamia erityisen tärkeitä elinympäristöjä. Myöskään Vesilain (Vesilaki 587/2011) tarkoittamia suojeltavia pienvesiä ei alueella ole, kuten ei myös uhanalaisia luontotyypppejä (Kontula ym. 2018). Merkkejä liito-oravasta ei alueella havaittu, eikä alueella ole lajille optimaalista elinympäristöä. Viitasammakoita tai niiden kutua ei alueella havaittu, eikä alueella ole yhtään rannasta irti kuroutunutta suojaista kutupaikkaa.. Alueen pesimälinnusto on niukkaa. Kansallisessa uhanalaisluokituksessa silmälläpidettäviin (NT) lajeihin kuuluvat västäräkki ja pensaskerttu havaittiin alueella. Alueelle suunniteltu kahden tontin ja saunan rakentaminen ei uhkaa merkittäviä luontoarvoja.

Västäräkki pesi alueella

6. Lähteet ja kirjallisuus

- Arnold, E.N & Burton J.A. 1978: A Field Guide to the reptiles and Amphibians of Britain and Europe.
- Hanski Ilpo K, 1998: Home ranges and habitat use in the declining flying squirrel, *Pteromys volans*, in managed forests. *Wildlife biology* 4: 33–46.
- Hanski Ilpo K, 2001: Liito-oravan biologia ja suojele Suomessa s 13. *Suomen Ympäristö* 459.
- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.
- Enemar, A. 1959: On the determination of size and composition of a passerine bird population season. A methodological study. – *Vår Fågelvärld suppl.* 2:1-114.
- Koskimies, P. & Väisänen, R.A. 1988: Linnustonseurannan havainnointiohjeet (2. painos). Helsingin yliopiston eläinmuseo, Helsinki.
- Koskimies, P. & Väisänen 1991: Monitoring bird populations in Finland . A manual of methods applied in Finland. Finnish Museum of Natural History. Helsinki 145 s.
- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 1: Tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. *Suomen ympäristö* 5/2018. 388 s.
- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. *Suomen ympäristö* 5/2018. 925 s.
- Laaka-Lindberg, S., Anttila, S. ja Syrjänen, K. (toim.). 2009. Suomen uhanalaiset sammalet. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. *Ympäristöopas*. 347 s.
- Leivo, M., Asanti, T., Koskimies, P., Lammi, E., Lampolahti, J., Mikkola-Roos, M. & Virolainen, E. 2002: Suomen tärkeät lintualueet FINIBA. BirdLife Suomen julkaisuja (No 4). 142 s. BirdLife Suomi. Suomen ympäristökeskus
- Meriluoto, M. & Soininen, T. 1998: Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. *Metsälehtikustannus*. Tapio. Hämeenlinna.
- Mossberg, B. & Stenberg, L. 2005: Suuri pohjolan kasvio. Tammi. Helsinki.
- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s
- Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö.
- Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslén, A. & Mannerkoski, I. (toim./eds.) 2010: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2010. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 685 s.

- Ryttäri, T. & Kettunen, T. 1997: Uhanalaiset kasvimme. – Suomen Ympäristökeskus. Kirjayhtymä Oy. Helsinki.
- Ryttäri, T., Kalliovirta, M. & Lampinen, R. 2012 (toim). Suomen uhanalaiset kasvit. Tammi, Helsinki
- Söderman, T. 2003: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi – kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura -arvioinnissa. Ympäristöopas 109. Suomen ympäristökeskus.
- Tiainen, Juha; Mikkola-Roos, Markku; Below, Antti; Jukarainen, Aili; Lehikoinen, Aleks; Lehtiniemi, Teemu; Pessa, Jorma; Rajasärkkä, Ari; Rintala, Jukka; Sirkiä, Päivi; Valkama, Jari 2015 : Suomen Lintujen uhanalaisuus 2015: Ympäristöministeriö. 978-952-11-4552-0
- Tucker, G. & Heath, M. 1995: Birds in Europe- Their conservation status. BirdLife Conservation Series No. 3. 600p
- Valkama, Jari, Vepsäläinen, Ville & Lehikoinen, Aleks 2011: Suomen III Lintuatlas. – Luonnontieteellinen keskusmuseo ja ympäristöministeriö. <http://atlas3.lintuatlas.fi>. ISBN 978-952-10-6918-5. Sähköinen versio.
- Väisänen, R.A., Lammi, E., Koskimies, P. 1998: Muuttuva pesimälinnusto. – Otavan Kirjapaino, Keuruu. ISBN 951-1-12663-6.

7. Liitteet

Karttaliite 1. Tutkimusalue

